

**Se·, 'yu'unga· Jako·bu, wi'ix
ja Ejiptu reju pyutaku
extumu kyuduna·ibyu**

**Se·, 'yu'unga· Jako·bu, wi'ix
ja Ejiptu rejy pyutaku
extumu kyuduna·ibyu**

LIGA BIBLICA MUNDIAL

LAS SAGRADAS ESCRITURAS PARA TODOS

LA BIBLIOTECA MEXICANA DEL HOGAR, A.C.

“Las Sagradas Escrituras para todos”

Publicado por
LA BIBLIOTECA MEXICANA DEL HOGAR, A.C.
Apartado 32-288
México 1, D.F.

Ilustraciones usadas con permiso de David C. Cook Foundation.

primera edición

**La Vida de José, Hijo de Jacob
en mixe de Juquila
76-041 México, D.F. 5C
1977**

La Vida de José, Hijo de Jacob

Se·, 'yu'unga· Jako·bu, wi'ix ja Ejiptu reju pyutaku extumu kyuduna·ibyu

Mā· 'yu'ungaty Jako·bu, jam tu'uk di'ibu xyu'ajtypy Se·, es nimajk ja myugu'uguty ja Se· di'ibu mujjatyuty, es ja kutu:mp. Jako·bu tjanchchejkyu Se· es kyaj dyu'unuty ja mujjatyptyu, ja' ko· Se· yu'u ijty janch oi'yu'unk. Se· tmubejky ja wandakun di'ibu Dyos yajk ja tyatwe·lu es ja tye:ty. Janch myuja'awu ja Dyos es tkuidyu·iñ tugekyu 'yana'amun.

Es tu'ugu xu·, Jako·bu tmo·ijy ja Se· tu'ugu ñikujxyuda wit janch tsuj es janch ka'pxy ja kyolo·r. Es ko· t'ijxtu ko· ja tye:ty ja Se· ni'igu chekyuty, net 'yajkudu ja 'yajchuty es tyukjotmā'tudu, es jyunandu wizaty mut yu'u.

Tu'uk ja ux kyuma·ijy ja Se· es ja kuma'ijy ttukmumadyaky ja myugu'uktujk. Es t'anma·ijy,

—Tu·ts nguma'ijy ko· adzajtam nyajmujkam ja tri·gu jam kamgijky. Es tu· n'ixyats ko· ujts ndrī·ga'awu:ñ kujkuty tyanu. Es mi:dzudyu mja'a a'u'ijy adakp mā· uj nja'a es t'awudaty.

Es ja 'yajchuty 'yanma:yudu,

—¿Ti· mijts m'itā·mp muj mā· u:dzuty? O ¿mjuna·mp ko· mij nik oijy es kyajts ndu'unuty u:dzuty?

Es wa:nu ok, tkuma·ijy ja Se· jatu'ugu kuma'ijy. Nandu'un ttukmumadyaky es t'anma·ijy,

—Mā·ts uj nguma'ijy, tu·ts n'ixy ko· ja xu· es ja po'lo es majktu'uk ja mudza'la xyñimi·ñuts es xy'yawudattats.

Es mut ja ta·du kuma'ijy dyajjot'ambejky wa:nu ni'igu ja 'yajchuty es dyajxubajttu, ta·du kuma:bu. Es ko· t'ixtu ja Se·, net ttukxi'iktu yu'u es t'anu:mudu,

—Tuzi· myiñ ja kuma:bu.

Ko· wa:nu 'yijty, net ja 'yajchuty cho'unda'idyu es ñujxtu kwentū'atā'andu ja jyuyuk chajka: es ja chi:p es ja byorre-gu mā· tu'uk ja it janch jagam. Es tu'ugu xu: ja Jako·bu tmajyaxu ja myā:nk Se· es t'anmā:ijy,

—Tunu mai'yajtun, ñujx es ix ja m'ajchuty wi'ix jam 'yittu es zyajminut ja ayuk.

Es du'an ja Se· ttu-iñ pojānu. Es ko· ja 'yajchuty 'yijxudu jagamnum, ñai'yanmā:yudu,

—¡Tuzim myiñ ja kumā:bu! N'okya'o'kum.

Per ja ka'axkopk, Rubén, jyūnaiñ,

—Kyaj nya'o'kum. N'okpajtakum mā· tu'ugu jut yamdzo: es wa'an jap t'ity.

Es ja 'yajchuty myajtsudu ja Se· es ttuknija:nduttu ja ñikujxyudawit. Es yajputaiky ja Se· mā· ja jut. Es ja Se· tja'anmā:ijy ja 'yajchuty,

—Yajpudzu:mguts yap jutoty.

Per ja 'yajchuty ñaxwa'tsta·idyu ka·byu. Kyaj ttu·ndu kwentu. Es ko· wa:nu 'yijty, ja Rubén kyaju naty jam. Net ñajxtu jam nimaiyu ja'ijy di'ibu aji:py ado'ktap wi·nk nax wi·nk kajpn. Es nidu'uk ja Se· ja 'yajch jyunañ,

—N'okto'kum yu Se· ma· tyā:du ja'ijy es dyajnujxut jagamgajpn es kyaj xyñaky'yadzjipum.

Es net tju'ttu ja Se· jap jutoty es ttukmado'ktu ja ja'iyuty. Es ja Se· jyajunañ ko· kyaj du'un yajtunut, per kyaj tmuj'ijxtu ja 'yajchuty.

Es ja ado'kputujk tmunujxnu ja Se· janch jagam ma· tu'uk ja nax di'ibu xyu'ajtypy Ejiptu. Per ja Dyos tkwenta'aty ja Se· mut ko· ñaiwyindzu'uguty. Es jap Ejiptu, ja ado'kpu tto'knajxy jatugok ja Se· es ja reyu kyomandantu ja'a jyu:ijy. Es ja Se· ja wyindzun t'ixy wi'ix ja Dyoste:ty pyudukuty ja Se·. Es ja Se· ja wyindzun jyanchchojku mut ko· oijy myuduñuty.

Net, ko· wa:nu 'yitat, ja Se· ja wyindzun 'yanma·iyu,

—Ndzejpyats es xykywenta'atut tugekyu di'ibats uj nmudajtypyats. Nmudajtypyadzu konfyansu mut mijts.

Pes ja Se· janch tsuju naty bom bom t'ijx'ity tkwenta'aty ja di'ibu naty ma· ja wyindzun ja tyujkun. Per ja wyindzun ja ñudo'oxy tu'uk ja xu: 'yanma·iyu,

—N'okko'knā'iyum.

Per ja Se· kyaj tkupejky. Per ja toxytyujk bom bom 'yanu'amzuty,

—Min, n'okko'knā'ayum.

Per ja Se· kyajpyum tkupejky. Es t'adzo·ijy,

—Uj kyajtsu ta·du nduna'añ, ja' ko· nwindzanuts tu·xytyuknipeky esuts ngwenta'atut nu'un ja ya: jyunoty tyugoty tugekyu. Es kyajts mba:t ndu'andugoiyy mut mij ja' ko· nwindzanuts myudajtypyu konfyansu mut uj. Es nan kyajts mba:t ndu'andugoiyy mut ja Dyos.

Es tu'uk ja xu:, oj tyuku ja Se· jap tugoty, kom du'unu wyindzun tu· tyuk'ane'emyudyu naty, es ttukyo'oiyy ttuknaxut ja tugot. Per ja wyindaj naidyu'ugu naty. Net majch ja Se· ma· ja ñikuxyuduwit es 'yanu'amzuty,

—Mutko'kna·igyats.

Per ja Se· kyaj tmumudo·ijy. Extu ja ñikuxyudawit ñikak ma· naty tu· myachaty ja wyindaj es 'yaxpuyak'padze:my.

Es ko· ja toxytyujk t'ijxy ko· kye'egyū Se·, net jyanchyaxy jyanchjyeyky es tmugajxy ja pyo'ojujtsputy. Es ko· myi:ndu ja ja'iyaty, ta: t'anma·ijy,

—Ta·du ebreuja'ijy, ya'uts tu· xyjya'agwanu'ata'añ. Es kots tu· nya'axy tu· njekyuts, net tu· t'oktimnikaknu ja ñikuxyudawit.

Ko· wa·nu 'yijty, ta: ja ña'ijy jyajty es nandu'an t'anma·ijy,

—Ix wi'izu ta·du ebreuja'ijy ja: zya'ijtpu xytyukmu'ixxuba ju·n tujk. ¡Janch oijsya'idun xytyijy! Ixts wi'ix tu· xyajtuna'añ. Tu· xy'yanu:muts, “N'okko'kna'ayum”. Es uj kyajts tu· ngupeky. Netats tu· xyjyamach, ta:ts uj tu· njanchyaxke'eky muk. Net tu· pyudzemy puye'egyū extu tu· tyā:du ñikujxywyit t'oktimnikaknu.

Ko· ja ña'ijy tmudo·ijy ta·du extumu naty ja Se· tú· 'yadu'uch, jyanchjyot'ambejky ja ye:dyujk. Net tni'ana'amū es ja Se· yajmatsut es ya'adijut pujxndugoty.

Per ma'ā pujxndujk, di'ibu naty ana'amp, ja'a Dyos mo·iya ja winma'uñ es ja Se· ttsokut. Es net ja Se· yajputaky extum tu'ugu ñiwindzunu pujxndujkja'iyaty, ja' ko· maiyu naty japu tsimyja'ijy.

Pes tu'luk ja xu:, ja rejy ttukjot'ambejky majtsk ja tyu·mbu, ja yajtsajka·ikykyojpu es ja kyope·ru di'ibu ja vīna 'yukmajchpy jaiwyi:n es da'un t'ixyu rejy ko· 'yoiyaty. Net dyajtsu:ma nimajtsk es yajtukkudujku ja di'ibu naty jap ana'amp ma· ja pujxndujk. Es nan ja'a di'ibu naty ana'amp dyajknajxy ttukkudujku ja Se·. Nan ja tsu'um kyuma·du ja nimajtskpu ja ja'ijy.

Es ko· oj xyu:ñu, net ja Se· oj tmunejxy ja 'yarmusal per kyaju naty ñakydyu'unadyu wyi:n jyujp extumu natyun. Net ja Se· t'anma·ijy,

—¿Ti· kots mi:dzuty n'ixtu mwí:n mjup tugach?
 Net 'yadzo:ju ja kope·ru di'ibu naty ja rejy
 jajvinu'ikypy,

—Ja' kots tu· nguma'adu es kyaj pún xy'yawanubats
 wi'ix níwíjy níkejy.

Net ja Se· 'yadzo:ju,

—Yu'u da· du'an Dyos níja'ap es mduk'ixyuty ma· ja
 mdzu: mguma'íjy ti· mjatanup.

Net ja kope·ru tmumadyaky ja Se·,

—Ma·ts nguma'íjy, n'ixyuts tu'ugu uvakepy mut
 tugu·gu xye'ench. Es ja xye'ench jyanchye:ky pojun es
 jyanchpyujy pojun, es nandu'an tjanchpyuta'aky ja tyu:mp.
 Es ja tyu:mp pojun cha'amy. Es uj ndikyuts ja uvatsa'am
 es nwinma'adzyuts ma· tu'ugu vasu es ndukninejyuts ja
 rejy ndukkukonu.

Ja Se· 'yanma·iyu,

—Yu tyá:du mdzu: mguma'íjy di'ibu m'íjxypy
 tugu·gu xye'ench, yu'u tugu·k xu: níwíjy níkejy. Es ja
 tugu·k xu: yu rejy mju:da'añuty ja ya: pujxndugoty es
 mbuta'aga'añuty jatugok extam m'íjty mduiñ, ko· íjty
 mgope·ruty. A ver pun xy'yokjaimyajtspats mij ko· naty
 oíjy m'ity. Es xytyunudu mai'yajtan es xytyukjaimyatsut
 yu rejy kots uj yap nandu'an n'ity pujxndugoty es ni ti·ts
 ngatu·ndugoiyy. Pa·ty tunu mai'yajtan anu:mu ta·du rejy
 wa'anats zyajpadzemy yap pujxndugoty.

Es ko· ja yajtsajka·ikykyojpu t'ixy ko· ja myagu'uk ja
 chu: kyuma'íjy janch oíjy 'yokniwíjy 'yoknikajnu, net
 t'anma·íjy ja Se·,

—Pes tyá:dzu net uj ja nja'ats. Nnai'yixyudyuts
 nmunejyuts nguku'i'yatyudyuts tugu·k kachu'unk, ujts mut
 ja po·ptsajka·iky. Es níkujxy ma· ja po·ptsajka·iky jam
 wi·ngatypyu tsajka·igyu'unk di'ibats nyajnejxypy ma· ja
 rejy. Es tu'uye'lebyuts nnai'yixyuty es ja jo:n juyujk
 'yokmi:nudu es t'okka·iñudu ja tsajka·iky di'ibudzu naty uj
 nmunejxypy nguku'i'yaty.

Ja Se· 'yadzo·mbíjtu,

—Pes tyá:du mguma'íjy tugu·kpu kachu'unk yu'u
 níwíjy níkejy tugu·k xu:. Es ja tugu·k xu: mbujkuya:mp

ja mdu:nk yu rejjy es mgudəya'añuty ma· tu'ugu kepy es ja jo:n jəyujk yu'u mwijnə'xtə'iyanədup.

Es kumdəgukxu:, net ja rejjy ja syantəxu: tməjtuiñ es two:də-idyu təgekyu myətnaimya·iyəbutəjkuty es ja tyu·mbuty. Es ko· naty jam kyaidyū, net t'ijxka'pxy ko· təgoi'yajtp nimajtsk ja jya'iijy, tu'uk ja kope·ru es ja tu'uk ja yajtsajka·ikykyojpu. Per kom japu naty pujxndəgotyaty, net ja rejjy ni'ana'amə es pyədzəmut. Net ja kope·ru yajputaky jatəgok extəmu naty tyuñun wyingu'iijy kyujku'iijy. Es ja tu'uk, ja yajtsajka·ikykyojpu, pyədze:my nandə'un per oj yajni'ana'amə es yajkudəyət, də'un extəmu natyən ja Se· tə· 'yanə'umzaty ma· ja kyumə'iijy ja yajtsajka·ikykyojpu. Es ja kope·ru kyaj tnakyjyamyəjch ja Se·. Ni'igu oj tja'lityəgo-iñu.

Es myəmajtsk juməjnəm ja rejjy nandə'un kyumə'iijy. Net dyajnaimyujktə·iyu ja xə:ma:byaty es 'yawanəduət ta·dū kumə'iijy. Per kyaj tməwinmə'uñbyattu ja xə:ma:byaty. Net ja reya kyope·ru tjaməjch ja Se· es t'anmə'iijy ja riyejy ko· yu Se· myaiyəp ta·dū kyumə'iijy. Net ja rejjy ni'ana'amə es pyədzmət ja Se·. Es ja di'ibu 'yanə'empy ja pujxndəjk tjančyajtsi:nə:mdu es tkuka'pnu:mdu es txojxnə:mdu o ttukputaknə:mdu ja wyit. Es oj twinguwə'əgə ja rejjy. Es net ja rejjy 'yanmə·iyu,

—Tə· ngumə'iyəts es kyaj pən xy'yawanəts ti· dā də'un myadyakypyə tsu:. Es tə· xytyukməmədyə'əktəts komij mma·ibyək yu tsu: kumə'iijy.

Net ja Se· 'yadzə:ju,

—Uj kyajts nmaiəyt. Dyos yu'u dā· də'un niija'əp es m'awanəduət ti·dun mgumə'iijy myadyakypy.

Ta: ja rejjy ttukməmədyə'aky ja Se· extəm kyumə'iijy,

—Nnai'yixyədyəts ma· tu'ugu məjnə·bə'ə. N'ixyəts jəxtujku tsajka: ni'x pyety jye'xy nubə'ə·iijy. Es nan ja nijəxtujk oknum 'yakmi·ndu janch azu:gaty nipo'ak əxpə'ak di'ibəts kyajnəm n'ixy yə: naxwi:ñ. Es ja nijəxtujkpu azu:kpu tsajka: n'ixyəts tsu'tstə·idyu ja nijəxtujkpu ja tsajka: ni'x. Es ko· tsu'tstə·idyu kyaj kyəze'eky mə·dun tə· tputə'əktə. Də'uñəm nipo'ak əxpə'ak wye'emy.

José ñaiwyinguwa'agu ja rejy

"Netats oj njetwijy. Es nmanajxyuts jatagok es nguma-iyats tu'ugu tri-gukepy. Es ma- ja ta-da tri-gukepy juxtujk 'yu:mbudzemy janch tsujaty es janch mujaty. Es oknum jatu'uk nan juxtujk 'yu:n pyudzemy es ja tyu:mp azu:gaty janch ta'udzaty es ta- jyanchxyuxtsa-idyai'aiyaty. Es ja nijuxtujkpu ja tri-gu'u:n ja azu:gatypyu, ja'a jyu'xta-idyu ja oiyatypyu ja tyu:mbu ja tri-gu.

"Tu-ts njatukmumadya'agyu xu:ma:byu es kyajts mba:ty panuts xy'awanup.

Ja Se- t'anma-ijy ja rejy,

—Yu ty:da mguma'ijy yu majtskpu, ti'igyu ya'u. Dyos ya'u m'awa'ganup wilix myiñ kyuda'aky ja tyempu es m'awanaty di'ibu tyuna:mpy es di'ibu jatanup. Yu juxtujkpu tsajka: oiyatypyu, ya'u extam juxtujk jumajt. Esu ta-da juxtujkpu tri-gutu:mp janch oibyu nandu'an juxtujk jumajt ya'u. Yu mguma'ijy majtskpu, ti'igyu ya'u je'eyu. Yu juxtujkpu tsajka: nipo'ak xpo'ak di'ibu ux'ok pami:nup, nan juxtujk jumajt ya'u. Esu ta-da juxtujkpu tri-gutu:mp winda'uts jajpta'utspu, nan juxtujk jumajtu yu:

di'ibu minā:mp. Es mut ja mdzu: mguma'ijy Dyos m'awanuty di'ibu tyuna:mpy.

''Yita'āñ jaxtujk jamajt ko· pyuda'uga'āñ ni'igu pajta'aky mā· tugekyu Ejipta ñax. Es nan myiñ netya jaxtujk jamajt mā· kyaj ñakywyindawut yu pajta'aky es net myiñ ja muk yu:. Es xyjya'ityugoidyut mā· naty jaxtujk jamajt tu· xy'yokyaajmujkpaða yu mbajta'aky.

''Dyos tu· myajkuma'iyuty majtsk nax mut ko· da'unudun yu'u tu· ttuknibata:gu tsojk myiñ kyada'aky. Tyam, di'ibu net mdunap, uxta'ijy tu'ugu ye:dyujk wijy kejpyu di'ibu myajwindzun'atup tugekyu Ejipta ñax. Es xypyujta'aguda netu wi-nkputy di'ibu ja mbajta'aky yajmukup es dyajwa'xut magoxk peky. Es ja tukpekypyu, ja'a mij myajpujku'ugudup jamajt jamajt, ko· maijy myuku ja mbata'aky. Es di'ibu myajpujku'kup, yu'u jya'xtuba ja'iyuty ko· naty kyaj ñakywyindu'ijy yu mbajta'aky, kadi:ba ja'iyuty yu:'o'kta'idyut mā· yu jaxtujkpa jamajt myina'āñ ayo'an tugekyu ñaxwiñuda Ejipta.

Net oj ja rejy ñai'yoijyawuty ko· tmudo-ijy tugekyu tyā:ða di'ibu Se· tu· 'yawanuty. Es t'anma'idyu ja jya'iyuty,

—¿Mā· du· mbatam du'umbu ja'ijy extama tyā:ða kyuwinmā'uñuty? Extama Dyos tu· wyinmā'uñmyo'oiyuty.

Es ya'anmā:ijy ja Se·,

—Mut ko· ja Dyos tu· mwinmā'uñmyo'oiyuty tugekyu tyā:ða, kyaj mā· mbatam kuwijypyu extam mijun. Pes tyam mij m'ana'amut nandu'un ya-yu, extam ujan, tugekyu nnax ngajpnuts, njū:n ndujkats. Es m'ana'amut ya: nu'unudzu nja'iyuty es mmamudowudut, mut ko mguwijyuty. Uj, extam reyun, nyajkutikyuts. Es nmo'oiyuts mij mgutujkun es ni pún mganibada'ugadut.

Net ja rejy ñaidyukkujā:ndutu ja kyaji:ts di'ibu myudajtypy extam tu'ugu seyu, es ttukkujā'anu ja Se·. Net ja kyutujkun pyejty ko· ja kuji:ts yajmo-ijy. Es yajtukputaky wyit janch o-ibyu po-pu extama reyun. Es yajtukkujā'anu tu'ugu nandzum ak tim o:ru es yu'u mut ya'ixut ko· ja Se· yu'u reyu kyudana-ibyu. Es yajmo-ijy tu'ugu kyarru di'ibu jyadojtypy kwā-i nimajtsk, extam ja

rejš dyajtu-iñ jekyup. Es kom, ko· yu rejš cho:ñ, yu ja'iyuty jyanchya'aḅ jyanchjyoktu, net yajnijawu ko· reyū naty mi:mp. Net ja rejš jyunañ es nandu'an ja ja'ijy ya'aḅ jyoktat jyuna'andut,

—Ya'awa'atstu tu'u, ja' ko· rejš kyudana-ibyu naxa:mp.

Es du'an oj cho:ñ ja Se· oj ttukyo'oidya'ijy tugekyu nu'anu ñaxadyu Ejiptuty.

Net ja Se· 'yanma-iyu ja rejš,

—Ujtsu du'an rejš es ujtsu du'an mij ngutujkun nme:py es ko· mij ti· kyaj xykyani'ana'ambut, ni pún ti· tkatunut. Ko· mij xykyayajkutukat, kyaj mba:t ti· pún nizaju ya: nu'anu tyā:du naxwiñudu Ejipta.

Net ja rejš ojts ja xyu: tmo-iñu ja Se· wi-nk es ttukxu'ajnu Safnat Paneaj. Ta-du xyu: yu'u yajnikejpy extum ko· yu'u Dyosu du'an tu· myo'oiyuty yu jyiky'yajtun.

Net ja rejš dyajpejky ja Se· mut tu'ugu toxytyujk xu'aty Asenet, ñu:za tu'ugu te:dywyindzan di'ibu xyu'ajtypy Putifar. Net ja Se· cho'uñ es ñejxy ttukyo'oiya'añ tugekyu Ejipta. I'pxmajku naty jyamujt ja Se·, net niwa'kunu ja tyu-nk.

Es ko· ja Se· ttukyajmujknudu ja ja'iyuty ja tri-gu, net puĵkmijky di'ibu tukpeky patap ja rejš. Du'an jumujt jumujt ttu:iñ extu 'yabejty juxtujku jumujt. Es di'ibu du'an yajmujk kajpn gajpn, net tpuĵku'ktu nu'an myiky tu'uk tu'uk ja kajpn. Es tni'ijxudu tu'ugu tyujk muppu ma· tpuĵku'ktu tugekyu nu'an ñiwa'umudu tu'uk tu'ukpu jumujt. Es nugo: oj 'yokwindu:nu ni mba:t ngo'okjuna'anunu es ni mba:t ngo'okmadzyo'onu extum oj tyim'ijnu ja puĵta'aky.

Tim abajnubu naty juxtujk jumujt ma·dun oi tyi:ty 'yama'idyukyanu. Net ja Se· ja ñudo'oxy 'yu'unĵpaty. Es putakudu xyu: mut ko· kya'axkopkuty xu'ajty Manasés. Es ja ta-du xyu: Manasés ja'a yu'u ñikejy, “Dyosuts tu· xymyo'oiyy esuts nja'ityugoiyut tugekyu njotmaiuyts es tugekyuts nde:dyu jyū:n tyujk”. Es ja myumajtskpu

mya:nk jyajty naxwi:n̄, ja'a tyukxu'ajtypy Efra'lín. Es ja xyu: Efra'lín ja'a yu'u ñikejy, “Dyosuts tu· xymyo'oijy n'u'unk n'una'kuts es tu· zyajjotkujkuts tyam da'un es ko· tu· pyatku'platy tu·ts oi ndza·chjaty”.

Es ko· ja juxtujk jumujtpu 'yabejty ma· naty bye:n tu· 'lyity ja tri·gu, net oj chondaknu ja jumujt ma· kyaj ti· 'yokwindu:nu es 'yok'ijnu extum ja Se· jyunaiñ ko· juxtujk jumujt myiñ ja yu:. Per jap Ejiptu japyu da'un 'yakyajpa:ty di'ibu jyu'xtubu ja'iyaty, mut ko· ja Se· naty tu· tpujkmiky ja tri·gu di'ibu naty tu· wyinduujy juxtujk jumujt.

Es ko· ja ja'iyaty ja kya·iky jye'xy kyujxnu, di'ibu jagam gajpn, net myi:ndu Ejiptu es tjuya'andu di'ibu jyu'x pyuktup, ja' ko· muku naty oijy ja yu: ma· ja ñaxwiñudu. Es net jyajttu ma· ja reyun es tyukmudo:gudut di'ibu jyu'xtup. Net ja rejy 'yanma·iyu,

—Nujxtu ma· Se· es xy'yamdowadut.

Net ja Se· 'yamdo:judu ja ja'iyaty es ttukmudo:gut ja tri·gu. Es ja Se· tmo'oijy di'ibu naty tu· tpujke'eky.

Es ja Jako·bu ñija'abu naty ko· jap Ejiptu japyu naty tu· tri·gu. Net ja 'yu'unk t'anma·idyu,

—Jujtpa'aktu jam Ejiptu. Nujx juidyu di'ibu nju'xum, kadi:bu n'o'kum.

Net jyunajktu nimajk ja myuga'azudyu ja Se· ja Ejiptu, es tjuya'andu di'ibu jyu'xtup. Per ja tu'uk ja myuga'azu Se·, ja kutu:mp Bejami·ngu, kyajp ja tye:ty tyukpagajxudu ja 'yajchuty ko· wil'ix jyatut. Ta: oj ñujxtu. Es ko· naty tyu'uyo'oidyu, ñaibyatudu mut ja wi·ngutypyu ja'ijy di'ibu naty nandu'un nujxtup tri·guji:byu, ja' ko· muku naty oijy tu· tyuku ja yu: ma· ja ñax ja Kanán.

Es kom ja Se· yu'u naty ana'amnup jap Ejiptu, yu'u tye'kypy ja tri·gu tugekyu nu'un myindu ja ja'iyaty ma· yu'un. Es net ja Se· ja 'yajchuty jyajttu ma· yu'un es ñaigyoxtona·idyakudu ma· ja Se·.

Es ko· ja Se· t'uxkajpy ja myuga'azuty, ñaibyatuku extum jyawu tkadim'ixy'yaty. Net muyaxkeky t'anu:mudu,

—¿Ma· mij mdzo:ndu?

Ja 'yajchuty ñaigyoxtung·idyakudu ma· ja Se·n

Es 'yadzo·mbijtuḁu,

—Ma· ñaxu Kanán, es njuya'anduts ja'ijty di'ibuts
njū'x nyajtundubuts.

Oiyu naty ja Se· tū· tja'uxkapy ja myugu'uktajkuty,
per ja'uty kyaj 'yuxkajpuḁu. Net ja Se· jaimyejch di'ibu
naty tū· tkuma'ijy. Net t'anma·idyu,

—Mi:dzuty je'eyu mindu ijxu'k ijxtakpu di'ibu mba:t
xytyon xymyūwa'andut.

Ta: 'yadzo:du,

—¡Kyaj dyu'anuty, windzun! U:dzuty mi:ndup
njuya'andudzu tri·gu. U:dzuty nidugekyu tukka'ax'ajttupts,
ti'igyū te:ty. Oijya'iyadyuts u:ts. ¡Kyajts uj nmindu
je'eyu ijxu'k ijxtakpu!

Net ja Se· 'yadzo:ju,

—¡Per kyaj! Mi:dzuty ijxu'k ijxtakpu mi:ts mindu, a
ver di'ibu mba:t xy'yokton xy'yokmūwa'andu ma· ya:
tya:du nax.

Ta: 'yadzo:du,

—¡Kyaj dyu'anuty! Nimajmajtskuts u:dzuty
ndukka'ax'attu. Es ja kutu:mp tū· wye'emy mududzu
nde:ty. Es jatuluk tū· 'yo'knu.

Ta: 'yadzo:ijy ja Se·,

—Du'unu du'un extumts njuna'añun, ko· mi:ts je'eyu
ijxu'k ijxtakpu mindu. Per tyamts n'ok'ixa'añ pun
m'andaktup. Du'un jyuna'andu ko· tamuk tu'ugu m'lucha
tim mutskpu. Pes naigyaxudu mi:ts nidu'uk es nujx ja
m'luch tmudzo-ñ es mi:dzuty wu'umdat pujndugoty extu
ko· m'luch myinut. Es ko· myinut, netnumts nmubukat ko·
janch janch extum mjuna'andu. Es pun kyaj dyajmiñ,
janch du'unu naty mi:ts mjudittu je'eyu m'ijxu'uk
m'ijxta'aktut.

Es net ja Se· ttsu:mda:idyu nimajk es dya'ijty tugu·k
xu: pujndugoty. Es kumdugukxu:ñum, jatugok ja Se·
t'anma·ijy,

—Uj nan ndzu'kupts ja Dyos. Pūn janch extum
mjuna'andu, ko· mi:ts m'oiijya'iyatyuty, wa'an tu'ugu
mmagu'uk twe'emy pujndugoty es nidaxtujk mmunajxtu
ta·du tri·gu es xytyuk'ama·idyut ja yu: di'ibu jam ma·

mdujkuty es xymyu-mi-ndudu net ja m'uch ja kutu:mp. Es netnumts nmubukat m'ayuk, es kyaj yu:'o:ktut.

Net ñai'yanma:yudu jatul'uk jatul'uk,

—Pa:ty udzajtum du'un njajtum mut ko· oj ngamuma'xtujkum ja Se· ko· oj xyjya'anma'ayum ko· kyajxyup ndo'kum, nik oizyup oj nasmajtsum.

Net ja Rubén 'yadzo-ijy,

—¿Ti·, kyajts mi:dzuty oj nja'anu:mu es kyaj du'un xytyunudu mixyu'ungu? Es kyajts mi:ts xy'yekyitimmodu:du. Es tyamu net mgumudo'oda'iyum ja jyiky'yajtan.

Es yu'uty kyaju naty tmawinma'uñbya:ttu ko· ja Se· jyaigyujkup, ja'a ko· Se· tu· naty myumadya'agyuty extum ejipsyu ja'idyu 'yayuk es ja Se· tu'uk ja tyu:mbu tyukmugajxypy ja Kanán ayuk. Ko· ja Se· tmudo-ijy extumu naty tu· 'yanu'umzudu, net winwa'ktuty es oj jyu'ijy wi-nktsu·, kudi:bu 'yixudut. Es ko· jyumbijty jatugok, net oj tni'ana'amu ja Simyón es yajputa'agut pujndugoty. Es net ja Se· ttukya'ujsta ja xya'k ja nidaxtujkpu mut ja tri-gu es tko'onumbijtu ja mye:n ayu'uchu jap xya'k'agu'um. Es myo-iyudu di'ibu jyu'xtup tu'am. Net ja'aty ja byurru'unguty ttukniwu'unudu ja chemy. Ta: jyumbijnudu. Es ko· jyajnudu ma· chu'uma'aja'andu, net tu'uk ma· yu'uty dya'awats ja syaku es tmo'oya'an ja byurru wa-nu ja tri-gu es tju'xut. Net jap syaku'agu'p, tpat jatugok ja mye:n di'ibu naty tu· t'oktukkuji:byu. Net oj ja myugu'uk t'anu:mudu,

—¡Tu·dzuga'a nme:n xykyo'onumbijtu! ¡Tyapuga'a ma·dzu n'zaku'a'!

Net oj ñai'yadzu'kudya'ayudu, extu tsuyu-idyup. Es ñaijyunanudu,

—¿Ti· da du'un ko· Dyos du'un xytyu'unum udzajtum?

Ta: jyajnudu ma· ja tyujkun es ttukmumadyaktu ja tye:ty extumu naty tu· jyaty tu· kyubattu. Es t'awanu,

—Tatu, ja windzun di'ibu jap Ejiptu, nugo:ts oj xy'yokmugajxnudu janch muk. Du'un xyñiwa:mbajttu ko·dzuk u:dzuty je'eyudzuk najxtu extum tu'ugu ja'ijy

di'libu je'eyu 'yijxe'eky 'yijxta'aky. Netats n'adzo:du ko u:dzuty kyajts ndu'un'attu. Oijya'i'yudyuts u:ts. Ja'ats uj ndukka'ax'attu nimajmajtsk, ti'igya te:ty. Tu'uk oj tyugo-iñu. Ja wa-nu mutskpu ta-ma'a mududzu nde:ty jam Kanán. Netats ja windzun xylyanma'idyu, "Tyamts n'ixa'añ pun mjanch'yoiyya'idyu mi:dzuty. Wu'am nidu'uk es jatukpekypyu mjumbittut es xymyunnuxut ja tri-gu di'libu myajtagoi'yajttup. Es nujxtu xymyudzo:ndu ja wa-nu mutskpu ja m'uch. Es net njuna'anudats ko kyaj mi:ts mindu je'eyu ijxu'k ijxtakpu. Es ko zyajminat, netts njuna'anut ko mi:dzuty m'oijya'i'yattu. Es netnumts nmo'oiyut ta-du muguluk di'libu jap pujndugoty. Es netnum mba:t mnaxy mduku tugekyu nu'unu ñaxu Ejiptu".

Es ko dyaj'awatstu ja xyak, net tpattu ja mye:ñ di'libu naty tu ttukkujuidyu ja tri-gu. Net oj jyanchchu'ugudu ya'uty es nandu'un ja tye:ty. Net ja tye:ty 'yanma'iyudu,

—Zyajwu'umduptsu net u'unktuk. Se kyaj nnakypyatum, esu Simyonk. Es m'aktimyajnujxandubu Bejami-ngu. Ja' ko tyā:duty extumdan m'adu'atstu xytyukku'o:guduptsu net mi:dzuty.

Ta: Rubén t'anma'iyu tye:ty,

—Yu n'u'ungudzu majtskpu mya'o:gup pun kyajts nyajjumbity jatugoku Bejami-ngu. Tukpagajxkuts es ujts jatugok mij ndukkudukup.

Net ja tye:ty 'yadzo-mbijtu,

—Kyajtsu n'u'unk ñujxu mut mi:ts, ja' ko tu myugu'uk 'yok'o'kpu es ya'uyudun akwu'am naidyu'uk ma ja nimajtsk di'libu ja tyā:k yajmi:ñ yajjajt. Es ko tyamzyup xyjyawoiyy kom mnujxtu jatugok, es ko ti-ayo'un xpyā:dat, ujtsats o'knubuts mut ja jotmaiyy es mut ko nandu'un tu n'amujanu. M'ijxypy ko tu-ts njanchkyupo'odya-iñu.

Es ko ja yu: muku naty oijy tu tyuku ma ja naxwiñudu, ta: oj dyajkujxnudu di'libu tu naty oj t'okyajtso'ombudu ja tri-gu jam Ejiptu. Net ja tye:ty 'yanma'iyu jatugok,

—Nujxtu juidyu jatugok yu di'ibu nja'xum.

Net ja Judá: 'yadzo·ju,

—Per ja windzun di'ibu jam ma·ts ntri·gujuidyu xy'yanma·idyuts, “Kyajts xywyinguwa'agudats mi:ts pun kyaj zyajmindu ja m'uch ja mutskpu”. Pun xytyukpagajxtupts yu n'uchuts ja mutskpu, netuts nnajxtat jatugok es nuj njuidyuts ja tri·gu. Per pun kyaj nnajxta madadza n'uch, kyaj nwinguwa'agudats ja windzun.

Net ja tye:ty 'yadzo:judu,

—¿Ti· kots mi:ts da'un tu· xytyundu azu:k? ¿Ti· koj xytyukmumadyakpuda ja windzun ko· jya:ty jatu'ugu m'uch?

Ta: t'adzo·ijy ja tye:ty,

—Per ja windzun kanak'okuts xyjyanchyajtu·jumbijtu wi'ix n'ijtam udzajtam madu nji:kytyujk nmugu'uk'ajtam. Es xy'yanma·iyuts, “¿Ti· jamu mde:ty 'yakji:kylyatyu? ¿Es jam jatu'ugu m'uchu?” Es u:dzaty n'adzo:dats kotam. ¿Wi'izuts nnijawudut pun xy'yanu:muyandups esuts n'uch nmin nyajtso:n?

Ta: Judá: t'adzo·ijy ja tye:ty,

—Tukpagajxkuts yu mixyu'unk, wa'ants n'oktu'udaku es nujx nyajtso:ndats di'ibu tugoilyajtp, kadi:bu n'o'kum udzajtam es kadi:bu 'yo:ktut yu ana'ku'ungaty. Ujtsuts n'adzowap. Es pun kyajts jatugok mij ndukkudaku ya: mwindu·ijy, net ujtsu naty ja pojpu nikujxm'ajtypy winu tyempu. Ko·zyuyps u:dzaty, ta·tu, tu· xykyayajwa'umadu, tu·zyuyps nnajambijnudu majtsk ok.

Ta: jyanaiñ ja tye:ty,

—Pun da'unu da'un ttim'anu'amzudu ja windzun, pes jajnujx. Yajnujx extam tu'uk xytyukmai'yaty pa'akxu'kpu ujts, es almendrus, esu tsimba'ak, esu ujtsu:mp di'ibu yajju'xp ya: ma· udzajtam n'ijtam. Es kondu mme:n jatugok es xykyo:numbitat di'ibu ma· mzakula'n tu· xypya:ty. Wa'anu da· oj wyinma'uñ tyugoiyy o wi'ix tso:. Es konu wi·nkpu mme:n di'ibu mdukkujuyap jatugok. Es manujxu m'uch, nux ix ja windzun. Dyos tyunubu mai'yajtun es ja'a twinma'uñmyo'oiyut ja windzun es nnaskajxadut jatugok mut ja m'uch Bejami·ngu es mut ja

Simyonk, nimajtskuty. Per pun du'ants ja n'u'unguts tyugoiyut, ėti-ts ndunap?

Ta: ja mye:n tko:ndu es ja di'ibu tyukmai'yatanduba naty ja windzun ejipsyu, di'ibu kyaj tmawinma'uñbyattu ko· Se· naty ja'a. Es two·du nandu'un ja Bejami·ngu. Ta: ñujxtu jatugok Ejiptu.

Ta: oj twinguwa'agudu ja Se·. Ko· ja Se· t'ijxpattu ko· tam myi·ndu mut ja Bejami·ngu, net ja Se· t'anma·ijy ja di'ibu nandu'un yajwindzun'ajtypy ma· tyujkun,

—Munujxtu tyā·du ye:dyujkuty ma· ndujkuts. Es ya'o:k tu'ugu borre·gu esu agijkyxyu: 'yaba·dut. Yu'uts nmutkaiyandup.

Ta: ja Se· ja 'yana'ambu ttu·iñ extum jyuna'añu ja Se·. Es ja Se· ja myuguluguty jyanchchu'k jyanchjya'adu. Net ñai'yana'umzudu,

—Ja'a net ko· ja me:n oj nyajjumbijttam jap nzakoty'yajttum. Pa:ty ya: xymyumi'unum ma· tyā:du tyujk es xymyatsa'ānum es xypyuta'aga'ānum extumu tu'ugu to:mbu ma'tspu, es nan ma:du nburru'ajttum.

Net oj twinguwa'agudu ja Se· ja 'yana'ambu es t'anma·ijy,

—Windzun, du'un xy'yoknama'xut. Udzuty jatugok mi:ndup tri·guji:byu. Es nandu'ants mij n'anu:muya'añ kots n'ok'ojtspu xykyo:numbijttats ja nme:nats di'ibudzu naty tu· n'oktukkuji:byu ja tri·gu. Ma·ts ndu'uma:du, jamts ja nza'kuty nya'awatstu. Netuts jap ja me:n mbattu jatugok tapu naty saku'agu'ijy. Per tyaputs nmumindu ja me:n es ngo·numbita'āñuts jatugok. Es nan tyaputs nmu·mindu nme:ñu'unguts esuts njuya'andu tri·gu. Ja me:n kyajts nijawudu pūn pyutak ma·ts ja nzakū'ā:.

Net 'yadzo·ju ja ana'ambu,

—Katu mmaiijy mdajtu. Katu ti· xyjyawudu. Ta·du me:n di'ibu mbattu jap mza'koty, mDyos ta·du tu· tpujta'aky. Ja' ko· uj n'azajuts ko· mi:ts xykyuju·idyu ja tri·gu.

Es ko· tyā:du unā'kuty tyujkudu jap ma· ja Se· tyujkun, net nandu'un dyajpudzu·mdu ja Simyonk ma·

pujndujk es ttukwinguwo'odu ja myugu'uktajk. Net yajmo·idyu nu: es tyekypyujtut. Es yajmo·idyu nandu'an byurruje'xy.

Es ja'aty t'awixtu ja Se· t'agajtu ja di'ibu tyukmai'yatandap ko· myinut kijkyxy:, kom tū naty 'yanu'umzuty ja ana'ambu es 'yawixtut.

Es ko· ja Se· myi:n̄, net myo·iyudu ja di'ibu tuknimi:nudap tyuknai'yata'anudu. Naigyoxtona·idyakudu es naiwyi·nda'akjujpuđu naxkujxy Se· wyindum. Net ja Se· kyajxpo'xu es yajtu:juđu,

—¿Wi'ix mjattu? Es ja mde:dyu'unk, ¿oi'yajt muk'ajtpu? ¿Jam 'yakjiky'yatyu?

Net 'yadzo:đu,

—Ja nde:dyuts tapa'a. 'Yoi'yaty myuk'aty.

Es net jatugok naiwyinda'akjujpuđu. Net ja Se· ni'ijxe'ky ja Bejami·ngu di'ibudun ya'u myuga'ax'ajtypy ti'igyu ta:k ti'igyu te:ty. Net dyajtu:đu,

—¿Ti·, tya'adu du'an m'uch'ajtypy wa·nu mutskpu?

Net ja Se· t'anma·ijy ja Bejami·ngu,

—Dyos mguwa'an mgunu'xudap.

Net ja Se· t'amutsktu·iñ ja jyot ko· t'ijxy ja Bejami·ngu, es janch ju'iyā:mp ya'aza:mp. Ta: tyujku ma·myai'aiyun. Jap jyanchjyu·ijy jyanchyaxy. Extu ko:num oj wyimbujy, ta:num pydze:my, kudi:bu ya'ixut ko· tū jyu'ijy. Es ja Se· ni'ana'amu es yajnaxkudaxudut ja kya·iky tyojx, tukpeky ya'u es nan tukpeky ja myugu'uktajk es nan jatukpeky ja tyu:mbuty. Es ja myugu'uktajkuty ja'a yajnaiwya'pta·iyudu wyinduidzyo·, ja tim mujpu ja'a jujp'am. Es myiñu net extum ja jyumujtuty. Es kom ja Bejami·ngu ja'a tim mutsk, tim ux'am ja'a yajputaky. Net nai'yadzu'kudya·iyudu es t'ijxtu ko· niija'aptamu naty ja Se· nu'anu jyumajt nidu'uk nidu'uk. Net naiwyin'ijxudu nizim niyam. Es kom ja Se· aku·jkme·zu dyajkaiya'andu, pes ko·ka·iky tojx myi:n̄, ja Se· kumaijy tmo·idyu. Per ja Bejami·ngu ja'a yajmo·ijy mugoxk ja'igya·iky. Ta: kya·i'yuktu. 'Yijt xyo:ndu nidugekyu.

Net ja Se· t'anma·ijy ja di'libu nandu'un ya'ane'lempy,
 —Nujx ya'lujtsta·iyu tyā:du ja'liyadyu xya'k tugekyu
 tugekyu. Es tu'uk tu'uk yu xya'k xypyuta'lagut jatugok yu
 mye:ñ. Es mā· yu wa·nu mutskpa xya'k, yu'u mbuta'lagut
 yu ngopats platunu es mut ja mye:ñ.

Ja Se· ja tyu:mbu ttu·iñ extam ja wyindzun
 tyuk'ana'amū. Ko· ja kum bom je'eyu ñaxu:ñu,
 ñaijyugajxkojūnu es cho'ungojnudu mut ja byurru'unguty.
 Je'eyunumu naty ñakajpmbudzemy ko· ja Se· t'anma·ijy ja
 tyu:mbu,

—Nujx naspā·dudu ta·du ja'liyaty es ko· xyñaspa·dut,
 net xy'yanu:mut, “¿Ti· ko· mai'yajñ zyajjambity azu:k?
 ¿Ti· ko· tu· xymya:tsta ja platu kopu? Ta·du yu'uts
 tyuk'ukubu nwindzunuts es nan yajti:mpy ko· oi tyi:ty
 tmaijy. ¿Azu:k tim m'ok'adutsnudu!”

Es ko· tñaspattu, net t'anma·ijy extamu natyūn tu·
 'yanu'amzuty ja Se·. Net 'yadzo:du ja Se· ja myugu'uguty,

—Windzun, ¿ti·ts ko· mij du'un xy'yanu:mudu?
 ¿Nikawindimnams du'un nga'adu'utstu! Kozyupts du'un uj
 n'okton n'okma:tsta, kyajxyupts u:ts tu· ngo:numbittu ja
 me:ñ di'libuts mbattu japts n'aku'agu'puts. ¿Wilizuts u:ts
 nma:tstat ti· di'libu jam mā· mwindzunu tyujkun? Pes
 tyamts nnikajtat tyā:du nburrats es xy'yuxta'iyut tu'uk
 tu'ugu nza'kudyuts. Es pūn mdukmubatup japu naty
 xya'koty, yu'u myajpa'o:gup. Es u:dzuty zyajñajxtudats
 mā· mwindzun esuts zyajtundudats ngumadowududats.

Net ja Se· ja tyu:mbu 'yadzo·ijy,

—Oi du'un extam mjuna'andu. Di'libuts ndukmubatup
 ta·du kopu, yu'uts nyajwu'amup es nduknidunudats du'un
 tkumadowut. Yu'u naty naidyu'uk pyojpa'ajtypy. Es
 myagu'uktajk nnasmatsudats es ñujxtat.

Ta: ja chemy dyajjanajktu es dya'awatsta pojūn
 nidu'uk nidu'uk. Dyajtsondaky ja Se· ja tyu:mbu mā· ja
 ka'axkopk, t'ijxta·ijy extu mā· ja kutu:mbun ja xya'k. Net
 tpaty mā· ja Bejami·ngu ja xya'k. Es ko· t'ijxtu yajpa:ty,
 net jyanchñaiñiku'tsta·iyudu mut ja jotmaijy. Ta: jatugok
 twa'unudu ja byurru, ttukniwa'unu ja chemy. Jyumbijnu
 jatugok mā· naty tu· cho:ndu mā· ja tyujk ja Se·.

Tpaty ja kopu mā· ja Bejamingu ja xya'k

Tapnuma naty mā· ja tyujk ja Se·, ko· jap jyajttu jatugok, Judá: es ja myugu'ugaty. Net twingoxtona·idyaktu es nãiwyinda'akjupeda naxkujxy. Net ja Se· 'yanma·iyuda,

—¿Ti· ko· du'an tim m'adu'utstu? ¿Ti·, kyaj xyñijawada ko· tu'ugu ja'ijy extum ujun mba:t nmaiuts oi tyim ti:ty?

Ta: Judá: 'yadzo:ja,

—Windzun, ¿wilix mij mba:t n'adzo-wada? ¿Ti·, mij mmubukup kozyupts mij n'anu:muda ko· kyajts du'an tu·ndonda? Ja! ko· tu· tpatnu mdu:mbu ja mgopu mā· Bejami-ngu xya'k'a:. Dyosuts xymye:py du'an ja jotmajy mut ko· nandu'an mbojpaja'iyadyuts. Es nwa'umduduts n'ayowaduduts ndunduduts nidugekyu u:dzaty mut ja n'uchats ja di'ibu tu· yajpa:ty xya'koty ja mgopu.

Es ja Se· 'yadzo:jada,

—¿Kyajtsu ta·du nmudowa'añ! Yu'ayu du'an nyajwu'uma:mybyuts nyajtuna'añuts di'ibu tu· yajtukmaba:dadza ngopu. Mijuty kyaj mwa'umdat. Nujxtu jumbittu. Nujx pa:t ja mde:ty.

Net ja Judá: tmuwingo:ñ es t'anma·ijy,

—Tunu mai'yajtun ma'x, windzun. Mints tuk'a: majtsk'a: n'okkajxy. Tunu mai'yajtun katuts mi:ts xytyuk'ak'attu. Mij mmudajtypy ja kutujkan extumu ja reyun. Kots nmi:nduts jaiwyi:n, netuts mij zyajtu:du pun jamdzu nde:ty es pun jamdzu jat'u'ugu n'uch. Esuts mij n'adzo:du, "Tamdzu nde:ty, tu· myuja'iyunu. Es tamts jat'u'ugu n'uch kutu:mp di'ibu jyanchchejpy yu nde:dyuts, ja' ko· jamts jat'u'uk ijty ja 'yajch, per o'ká'a es yu'ayudunu ta·du naidyu'uk 'yakwe'emy ko· ja tyak 'ye'ky". Es net mij xy'yanma·idyuts, "Nujx yajmi:ndu es nwin'ixuts ja m'uch". Netts mij n'adzo:du, "Windzun, ta·du mixyu'unk kyaj mba:du tye:ty tmastu'luty. Kyaj kyaxudut ja tye:ty. Tsojkat ku'o:gut ko· tkaxudu 'yu'unk". Du'unts mij n'adzo:du. Ta: mij mjunaiñ, "Pun kyaj xymyumindu ta·du m'uch, kyajts mij n'azajudut es kyajts mi:dzuty nnakytyukmudo:gut ja tri·gu".

"Kots njumbijtu jatugok ma·dza nde:ty, net n'awa'anu tugekyu extumu naty mij tu· xy'yanu:mudu. Kots tyam jatugok tu· xykyajxkojpudu es mints njuidyu tri·gu, netuts tu· n'adzowudu, "Kyajts mba:t nnakynujxtu ak u:ts pun kyaj tyukpa·gaxtu ta·du m'u'ungu mutskpu, ja' ko· kyajts ja windzun xyñaky'yazajudut, pun kyajts nmunejxyu n'uchuts".

"Netuts ja nde:ty xy'yadzo:du, "Mnija'adup yajxon ko· nnudo'ozyuts majtsk je'eyu 'yu'unk tu· tpa:ty mut ujtskujxm. Ja ka'axkopk cho'uñ es segu·ru ko· oj chu'udzyuty ka: kuzyubyujy es kyajts nnaky'yixy ma·. Es pun m'aktimyajnuxtap tyā:du kutu:mp es mu:m wi'ix jyatut, zya'o:gupts yu jotmaiyy".

"Pa:dyuts mij n'anu:mū, windzun, kots n'uch nganakyyajja'tut ma· ja tye:ty, 'yo:guba jotmaiyy. Kots ndzo'uñ, ujts n'adzowup du'andzu nde:ty n'anma·ijy, "Pun kyajts jatugok nmujumbity yu m'u'unk, uts nnikujxm'atubu pojpu mut mij ti'igyu". Pa:ty tunu mai'yajtun, windzun, es xykyupukat es uj nguwa'umuduts yu n'uchuts. Esu n'uchuts ñujxtut mut ja myugu'uktajk. ¿Wi'izats uj mba:t

nwinguwa'agu nde:dyuts es kyajts ja n'uch nmunejxy?
 ;Kyajts n'ixa'agñ kodzu nde:ty ya'o:gudut jotmaiijy!

Ko ja Se· tmudo·ijy tugekyu extum ja myagu'uk
 'yanu'umzuty, net ja Se· kyaj 'yokmada'aganu mut ko· ja
 jyot t'amutsktuin es janch ja'iyag:mp. Net oj tmugajxtu ja
 ejiptadu mudu:mbuty,

—;Jawa'aktu! ;Padzamu! ;Nujxtu tujap'!

Es nitu'uk kyaj we'emy jap tugoty, kadi:bu t'ixtat ko·
 ja Se· jyu'ijy. Net ja Se· jyanchjyu·ijy extu yajmudo: ma·
 ja reji ja tyujk. Net ja Se· jyunañ,

—;Ujtsu da'un Se·! ;Jamdza nde:ty 'yakyjyiky'yatyu?

Per ja myagu'uguty kyanakyñija'ada wi'ix
 t'adzowudut, ta: jyanchchu'kudya·idyu. Net 'yanma·iyudu,

—;Nimujwa'ktuguts mi:ts!

Ta: ñimujwa'kudu. Ta: 'yanma·iyu jatugok,

—Ujtsu da'un Se·, mmuga'azuty, di'ibu mdo'ktu es oj
 yajmumiñ Ejiptu. Per kyajts xyñijotmai'yo'ktu kots mij oj
 xytyo:ktu, ja' ko' Dyosu da'un xyñaskajxu ya: jaiwyi:n
 esuts mi:dzuty mbudakut ma· naty m'ayu'attu es nandu'un
 nu'unu ja'iyuty ma· tyag:du nax.

”Tyam majtsk jumajt 'yabata'agñ tyag:du muk yu:. Ja'a
 'yaktugoi'yaty ja mugoxk jumajt ma· kyaj mba:t nnayul'm
 es ni ti· kyaj winduwa'agñ. Dyosuts xymyo·iyu winma'ugñ
 es nnijawuduts ma· ja reji ja kyuma'ijy extumu naty tyag:du
 yu: myiñ. Pa:ty njuna'agñ ko· Dyosudu da'un tu·
 xyñaskaxu jaiwyi:n ja ya: es xymyo'oyuts ja kutujkun
 esuts mbujku'ugut ja tri·gu, esuts mi:ts nmo'oidyut, kadi:bu
 tyimyu:'o'kta'idyut ya m'u'unk m'unag'k. Kyaj mi:dzuty
 xyñaskajxuduts uj. Dyosu da'un tu· zyajmiñuts ya: ma·
 rey y tyujkun es tu· twinma'ugñmyo'oiijy nandu'un ja reji
 esuts uj xymyo'oiyat ngutujkunuts ma· tugekyu naxwiñudu.
 Jambittu tsojk. Nujxtu ma·dza nde:dyun es anu:mu,
 “Da'un ja m'u'unk Se· jyuna'agñ, Ta·titu'unk, Dyosu da'un
 tu· xypyutai'aigyuts ya: es n'ana'amuduts tugekyu tyag:du
 nax. ;Jottugoiijy kuda'aktu! ;Katu mjaktu! Yam min
 m'littu mut uj. Yajminu m'u'unk m'unag'k, m'u'unk m'ok
 tugekyu, es mjayujk, mdzajka:, mborre·guty, es tugekyu
 di'ibu mmudajtypy. Es yamts mi:ts n'ixtat nyajkai

nya'u:ktap. Ja' ko· tugo'i'yajtpnum mugoxk jamujt tyā:du yu:. Es da'un kyaj xyjyawudat ja yu: ayo'un".

"Mi:ts nidagekyu xy'yanu:mudat es mij Bejami-ngu nanda'un xytyukmumadya'agut tugekyu extumts mi:ts yam n'anu:mada es extam tu· xy'yixtu tugekyu ya: di'ibats nmudajtypy. Es extumts nmudaty ja muj'ajtan es ja kutujkun ma· tyā:du naxun. Tugekyu xytyukmumadya'agut ya nde:ty extumts uj ya: n'lity janch tsuj. Nujxta jottugoiyy. Wowuda ja nde:dyuts.

Net ja Se· tmune:ñ ja 'yuch Bejami-ngu es jyu-ijy. Es ja Bejami-ngu tmune:ñ nanda'un es nan jyu-ijy. Es tsi'xy tugekyu myugu'uktajkuty per janch ji:py ko· tmunanda. Net oj myada'akta wa-nu.

Es ja Se· ja tyu:mbu oj ñejxy puye'egyū ma· ja reyun, t'awanu ko· Se· myugu'uguty tu· jya'ttu. Es tjanchtyukjotkadaky ja rejy es ja jya'iyuty. Net ja rejy nigajxu ja Se· es myi:ñ. Ta: t'anma-ijy,

—Se·, anu:mada ta·du mmugu'uguty, "Tundu da'un. Pujtakada mburrachemy es nujxta jottugoiyy jam Kanán. Es zyajmujkta'iyat tugekyu m'u'unk m'una'kuty, ja mde:ty, ja mji:kymyugu'uguty es mindu ma·ts uj ya: n'ittu. Ujts mi:dzuty nmo'oidyup oiyatypyu di'ibu ya: nmudajtypyuts, Es xyjyu'xtat oiyatypyu di'ibu ya: Ejiptu".

"Es mij Se·, da'un tuknipuku mmugu'uguty, "Zyajnuxtat ta·du karraty es ja jayujkuty di'ibu jyudojtypy es dyajmindat ja m'u'unk mnudo'ozyuty es ja mde:ty. Katu ti· xyjyawu, mut ko· ja mdujuk xyñika'agut. Wa-nu oibyū mja'áttap ya:".

Net ja Se· t'anma-idyū tugekyū ja myugu'uktajk extumu naty tu· 'yanu'umzuty ja rejy. Es yajmo-idyū ja karraty es ja di'ibu jyu'xtap tu'am. Es tmo-idyū nidagekyū wyit ñijamuty es ñaijya:ntugatsudat. Es ja Bejami-ngu yajmo-ijy tugu·k mugo'px ja platame:ñ es mugoxk ni'x ja wyit. Es nanda'un ttuknigejxy ja tye:ty nimajku burraty mut ja chemy ttuktsume'ky tugekyū oiyatypyu di'ibu jap Ejiptu. Es nan ja nimajk

ttuktsumu'ktu tri·gu es ja tsajka·iky esu vinu es winu je'xy di'ibu jy'u'xup ja tye:ty tu'am.

Ta: oj ñaijyugajxunudu ma'u Se, ta: oj chu'udujkunudu. Es ja Se· net 'yanma·iyudu,

—Exkum mnadyi:gudu tu'a·ijy. Nujxtu mudu Dyos.

Es ko· jyajnudu ma· ja tye:ty Jako·bu, net t'anma·idyu,

—Jam Ejiptu di'ibu ja rejy ya'ane'empy, ja'a Se· ja m'u'unk di'ibu tu:yup tugo·ijy. ¡Tam jyiky'yaty jam Ejiptu!

Per ja Jako·bu wye'emy extam jyawu tkadimmudoijy es kyaj tmubeky. Es net t'anma·idyu yu'uty tugekyu extamu naty tu· 'yanu'amzudu ja Se· es ttuk'ixy ja karru di'ibu ja Se· tu· tyuknigejxyuty es jyujpta'aktut Ejiptu.

Net ja Jako·bu oj jatugok jyotkujku. Es junaiñ,

—¡Mut yu'uyu extumdzu tyā:du n'ixyūn! ¿Jamts ja n'u'unk jyiky'yatyū? ¡Nejxyuts n'ok'ixy tyamnumts n'akjiky'yaty myentrus nga'e:kyñumuts!

Net ja Jako·bu cho'unudu mut tugekyu jyi:kymyugu'uk, 'yu'unk 'yokuty, es tugekyu jyuyujk chajka:, byorre·guty, es nu'unu naty tmudatyū jyiky'yajtūn. Es ko· tuk xu: oj yo'oidyū, ta: jyajtu Berse·bu. Jam tyu'uma·du. Es ja Dyos tjanch'yawudaty es dya'e'ky tu'ugu byorre·gu es ttukwindzu'ku ja Dyos. Es ko· myanajxnu, ta: Dyos myugajxu chu:joty 'yanma·iyu,

—Jako·bu, Jako·bu.

Ta: 'yadzo·ijy ja Jako·bu,

—Tyā:dza uj.

Es 'yanma·iyu ja Dyos,

—Ujtsudun mij Dyoste:ty'yajtp. Katu ti· xyjyawu es mguda'agut Ejiptu. Ujtsuts mi:ts mbuta'aga·mpy janch muju mgajpn mudu m'u'unk m'una'k. Es mbanejxypyuts mi:ts nandu'un Ejiptu es nyajku'tup jatugok Kanán m'u'unk m'okuty. Es ko· m'o:gut, yu Se· yu'u mgu'ijy mdajudap.

Ta: ja kum bom, Jako·bu tyu'udujkunu jatugok. Es ja Jako·bu mut ja unā'ku'unguty mutskatypyū es nu'unu

u'unkta:guty yu'u mu:t pyajta·idyu ma· ja karru di'ibu pyawijchpyu jayujk, di'ibu naty tu· tyuknigexyuty ja rejy es ttukmumindut. Es ja Jako·bu mut ja 'yu'unk 'yuna'kuty es mut ja 'yu'unk 'yokuty es ja Se· mada 'yu'unk majtsk, ja'a wyinuty niduga'px majk.

Es ko· naty wyingo·nudu jya'tanudu Ejyptu, net ja Jako·bu tkajxnajxy ja Judá: es ñujxut jaiwyi:n ma'u Se· es t'awanut ko· tamu naty myi:nudu Goseng. Net oj ja Se· tni'ana'ama es myinat tu'ugu kyarru es nuj tjajpyo'oiya'añ ja tye:ty jam Goseng. Es ko· ja Se· ja tye:ty tpaty, ta: tmuna·nda'ty es jyanchjyu:ijy janch jeky. Net ja Jako·bu t'anma·ijy ja Se·,

—Tyam situjy mba:duts n'o'knu. Tu·dzu net mij nwin'ixy ko· ta: m'oi'yaty mukaty.

Net ja Se· t'anma·idyu ja myugu'ugut,

—N'oknejxyuts jaiwyi:n. Nej n'ok'awanu rejy, “Tyamdzu nmugu'uguty jya'ttu es nanda'unu nde:dyuts. Es yu'uty tsajka:'ijxtap, borre·gukwentu'ajttap. Du'an tugekyu tmumindu di'ibu naty myudajttap jam Kanán.” Es ko· yu rejy myajtuwudut, “¿Ti· mdu-nk'ajttap?”, net xy'yanu·mudut, “Tsajka:'ijxtupts es borre·gukwentu'ajtupts. Yu'uts ndimmumutsk'ajttadu es tyamba:t, extumdzu nde:ty es extumdzu ndatwe·luty”. Es net mmo'oiyudut yu rejy ma· mij m'ittut ya: Goseng, ja' ko· yu ejyptudu ja'ijy kyaj t'ixa'andu borre·gukwentu'ajtputy.

Du'an tkajxwijtu ja myugu'ugadya Se·. Ta: ja Se· ñejxy jaiwyi:n ma· ja reyun. Ta: ttukmumadyaky,

—Windzun rejy, yu nde:dyuts mi:ndap jajtup mada 'yu'unk 'yuna'kuty, tugekyu jyayujk chajka:, byorre·guty es tugekyu di'ibu naty myudajtypy jam Kanán. Es ta: myi:nudu ya: ma· ñaxu Goseng.

Tu· naty ja Se· twoijy nimugoxk ja myugu'uguty es ttukwinguwo'odu ja rejy. Es ja rejy yajtu:judu,

—¿Ti· mi:dzuty mdu-nk'ajttap?

Ta: 'yadzo:du,

—Windzun rejy, pes u:dzuty tsajka:'ijxtupts, borre·gukwentu'ajtupts. Yu'uts tu· nmaya:k nmubatudu es extu tyamba:t. Es nanda'undzu ndatwe·luty, yu'u

tyu-nk'ajttu. Pa:dyuts uj nmindu es nja'ita'anduts ma: tyadu nax, ja' ko· jam Kanán kyajpu ma·iñu di'ibu jyuxtuptsu ndzajka:ts nborre·gadyats, ja' ko· makudan oijy ja yu: tu· myiñ. Pa:ty, tunu mai'yajtan, kupajktaguts ya: ma: tyadu naxun esuts n'ittut.

Ta: ja rejy t'anma·iya Se,

—Tu· mde:ty mnimiñuty es ja mmegu'uktajk. Tamu mnax xy'yane'emy tugekyu di'ibu ya: Ejipta. Mo'oiyu mde:ty esu mmegu'uguty oiyatypyu nax es dyajtundut es 'yittut Goseng. Es pun mnija'ap pán kywentu'ajtypy oi yu tsajka:, pes putajak extamdzu ndzajka:'ijxpu esu ndzajka:ts tkwenta'atut.

Net ja Se· dyajmi:ña tye:ty ttukwinguwo'oju ja rejy. Ja Jako·bu myi:ñ es tkajxpe'xy ja rejy. Net ja rejy yajtu·ju,

—¿Nu'anu mjumajt?

Jako·bu 'yadzo·ijy,

—Mugo'px ja i'pxmajk.

Net ja Jako·bu tkuni'xy ja rejy. Ta: twinwa'ktuty.

Ta: ja Se· tmo:ijy ja tye:ty es ja myegu'uguty ja oiyatypyu

ja nax di'ibu myudajtypy extumu naty tu· tyuk'ane'emyuty ja rejy. Es tmo:ijy tugekyu di'ibu jyu'xup ja tye:ty es ja myugu'uguty. Esu Jako·bu 'yijty jap Goseng.

Ta: ja chajka: oj myaiyuna janch maijy es nandu'un ja byorre-guty. Es myaiyuna nandu'un ja 'yu'unk 'yok. Ja'a Jako·bu jyiky'yajty majmokxmajtsk jumujt jam Goseng es wyinuty tugekyu jyiky'yajty mugo'px ja juschikxy juxtuk. Es ko· tja'aju wyingo:nu 'yo'kun, net oj dyajwoiyuty ja 'yu'unk Se·. Ta: t'anma·ijy,

—Tun tu'ugu mai'yajtan, Se·. Kajxu Dyos pun mdunap kots n'o:gut, katats mi:ts zyajnaxtuka ya: Ejiptu. Zyajtso:nubuts ya: Ejiptu es zyajnujxuduts Kanán es zyajnaxtukuduts jam ma·dzu nde:ty es ja ndatwe-lats 'yity.

Net ja Se· t'anma·ijy ja tye:ty,

—Ti· ko· kadi! Ndunuptsu du'un extum mjuna'ajun.

Es ja Jako·bu t'anma·ijy jatugok ja Se·,

—Pes, kajxu Dyos pun mdi:mbyu du'un extum n'anu:mu!

Net ja Se· t'adzo·ijy ja tye:ty,

—Por Chos, ndunuptsu du'un.

Net ja Jako·bu kyo'kna·i'ya'aju ko· jyotkujku.

Es ko· ja Jako·bu oj myujtaknu, net ja Se· 'yawa'ajunudu ja ja'ijy,

—Mde:ty mujtaknup.

Ta: ja Se· oj nejxy, ta: two·ijy majtsk ja 'yu'unk, Manasés es ja Efra'in. Es ko· jyajty ma· tye:ty ja tyujkun, di'ibu naty japuty yu'u oj t'awanudu Jako·bu,

—Ta: Se· myiñ.

Net ja Jako·bu ttu·nu myuja: es wya'tskujku ma:bajn'agu'ijy net tkuyaxu Se· es tyukat. Ta: t'anma·ijy ja Se·,

—Dyosuts oj n'ixy jam Kanán ma· ja luga·rr txu'aty Jajun. Es oj xykyuni'xyuts, xy'yanma·iyuts, “Ujtsudan mij nyajmaiyya:mpy es nmo'oiyuts mij es ja m'u'unk m'okuty ta·du nax winu tyempu”.

Net ja Se· ya'anma·ijy,

—Yu m'u'ungu majtskpu, Efra'iñ esu Manasés, yu'uts

xymyo'oiyap es yu'uts n'u'unk'ata:mpy es nmo'oiya'añuts yu kyuma'ñ extumu Rubén esu Simyonk. Es di'ibaty jamnuma m'u'unk, yu'u mij m'lakkumaiyap.

Net ja Jako·bu 'yijxe'ky es t'anma·ijy ja Se,
—¿Púnudyudunu tyá·duty?

Ja' ko· Jako·bu, mut ja mujja'i'iyat ja:mjoku naty 'yixy, pa:ty kyaj t'axkajpy. Ta: tye:ty t'adzo·ijy,
—Yu'u Manasés es ja Efra'ín.

Net ja unq'kuty tmūwingo·ndu. Ta: Jako·bu tmuna·ndu es ttsu'xtu. Ta: t'anma·ijy ja Se,

—Kyajtsu ndijy mij n'oknakywyin'ijxnut. Per tu·ts ja Dyos xypyudaku es tu·dza ixxun xy'yakmo'oiyy esuts mij nwin'ixut es nandu'anu m'u'unguty.

Es ko· ja Jako·bu tkunu'xañ ja majtskpu 'yok, net ja Se· ttuknimujtjy ja 'yu'unguty es yajkunu'xut. Es ko· tkunu'xañ, net ja kyua'u tputaky wingru·s es ja 'yanajñgyu'u tputaky ma· yu kyubajkunu Manasés esu 'yaga'añgyu'u ma· yu Efra'ín. Net ja Se· 'yanma·iyu,

—¡Kyadun dyu'anuty, Ta·tu! Ma· yu mgu'uju xypyutai'aigyu anajñbyu, yu'u ta·du Manasés yu'u ka'axkopk.

Net ja tye:ty 'yadzo:ju,

—Nnija'abuts, nita, nnija'abuts. Ja' ko· ni'igu kyunu'xadut ja mutskpu.

Es du'an oj Jako·bu tkunu'xtu. Es net t'anma·ijy ja Se·,

—Uj o:gā:mabuts, per mi:dzuty wu'amdu mada Dyos. Es ujs mij n'anma:py ko· Dyos myajjumbitadup jatugok Kanán. Es nmo'oiyuts mij tuk pekyu kopkwi:n ni'igu kudi:numa mmugu'uktajkuty.

Ta: Jako·bu oj dyajwoiyuty ja 'yu'unguty di'ibaty kyajnuma naty tkumaiyy. Es ko· myi:ndu, ta: t'anma·idyu,

—Mujwa'akta es xymyudowadut di'ibats n'anu:muyandubuts mi:ts, wi'ix mjata'andu.

Es ja Jako·bu t'anma·idyu nidu'uk nidu'uk extumu naty ja Dyos tu· wyinma'ñmyo'oiyuty di'ibu jatanap. Ta: nidu'uk nidu'uk tkunu'xtu. Net oj ttuk'ana'amdu,

—Uj o:ganubuts. Per jamts nuj zyjnaxtuku a:ngoty ma· yu ñaxunu Makpela, tamyu mudu Mambre kajpn jam Kanán. Yu'udunu ta·du a:nk jyu·ijy udzu ndatwe·lu Abrá:n. Es jam yu'u ñaxtujku. Es nan jam ñaxtujku nanwe·lu Saru, esu nde:dyuts Isá: esu nda:guts Rebeku. Es nan japts uj nyajnaxtujku Liyu. Es jamts ndzeky zyjnaxtukudats.

Ko· Jako·bu t'anma·idya·idya ja 'yu'unk di'ibu tyundup, net oj wyo'tsmujknu mya·bajngujxy. Net myakxejy es ta: oj 'yo'knu.

Net ja Se· tmune:ñ ja tye:ty es tsi'xy. Ta: ttuknipujknudu ja kudzo·ijy es ja Jako·bu ja ñini'x ya'oidyunut extum ja ejiptada ja'iyuty tkostumbru'attu di'ibu myut'itup juschikxyxyu:. Es ja ejiptada ja'ijy ja'a tmukja'adu tagu'pxmajk xu:. Ko· natyu tyá:du xu: tu· 'yabety, ta: ja Se· tmugajxtá·idya ja rejy ja tyu:mbuty es ja jya'iyuty es 'yanu'umzudut ja rejy,

—Du'un jyuna'añ Se·, “Nde:dyuts oj xytyuknipekyuts es nguidyunudats, xy'yanma·iyuts, Tyamts n'o:ga'añ. Per jam zyjnaxtukut Kanán”. Pa:ty, windzun rejy, tunu mai'yajtun, xymyo'oiyududzu netu tyempu es nujx nyajnaxtukudu nde:dyuts. Ta:ts jatugok njumbitut.

Ta: 'yadzo:ju ja rejy,

—Patukudu, pes. Nujx yajnaxtukudu mde:ty extum mduknipujku.

Ta: ja Se· pyatujkunudu. Es ja rejy tkajxtu ja mujja'idyujk di'ibu maspu'dun jap 'yity muj tugekyu tyu:mbutujkuty. Ta: oj ñujxtu mu:t ja Se·. Es nandu'un ja Se· ja myugu'uguty nidugekyu. Yu'uyu wa'um uná'ku'unguty, chajka:ty, byorre·guty. Tmunujxtu nandu'un ja maigyarruty. Nujxtu nandu'un nimaijy di'ibu juyujkkuxyuty. Pa:ty nimaiyudun oj ñujxtu.

Es ko· 'yawinajxtu jam Jordán mujnu:, jam wa·nu wyu'amudu ma· tu'ugu joiijy, ta: jyu·iyaxtu. Nan ja juxtujk xu: tja'aju ja Se· ja tye:ty. Es ko· t'ijxtu ja kananeut ja'ijy, net ñaijyunanudu,

—Nugo: ta·du ejiptada ja'ijy t'okpa'ayo:nudu.

Es ko· 'yabejty ja juxtujkxu:bu, ta: dyajnaxtukudu ja tye:ty. Du'un ttu·iñ extumu Jako·bu jyunañun. Ta: dyajnaxtukunu ma· ja a:nk jap Makpela di'ibu Abrá:n jyu·ijy tamyu wingon mudu Mambre. Du'unu du'an tukniju'iyu es jam yajputa'agut ko· 'yo:gut.

Es ko· dyajnaxtukudya·ijy ja Se· ja tye:ty, ta: jyumbijta·iñadu jatugok muda myugu'uktajk es tugekyu di'ibatyu ja'ijy panujxudu oj jyamyudatudu. Ta: ñajxnudu jatugok Ejiptu es jam 'yijnudu Se· esu myugu'uktajk.

Es ja Se· 'yak'ijx ja tyatsktui'yok, ja 'yoka Efra'ín es ja Manasés. Es oknum, ko· ja Se· ñaijya'anu ko· myi:nu 'yo'kun, ta: tngajxudya·idyu tugekyu nu'unu myugu'uktajk es t'anma·idyu,

—Dyos mgunu'xadup es myajjumbitadut jatugok Kanán di'ibu Dyosu naty tu· jyuna'añ es tja'átut yu Abrá:n esu Isá: esu Jako·bu. Tyamdzu net n'o:ganu per Dyos myajnujxudup Kanán es nujxuts zyajnaxtuku.

Ta: ja Se· oj 'yo'knu. Ja'a jyiky'yajty mugo'px ja majk jumajt. Ta: oj yaj'oidyuiñ extum ja tye:ty yajtu·iñ ko· 'ye'ky.

Es ko· ja Dyos tkejxy ja Moisés es dyajtso·nut Ejiptu es dyajnuxut Kanán ja Jako·bu 'yu'unk 'yok, net ja Moisés dyajnejxy ja wya·ijy pyajka Se· es dyajnaxtuku jam Sikém ma· ja nax tuk pedasu di'ibu Jako·bu tyukkuma·iyu ja Se·.

**se terminó de imprimir este libro
el día 15 de marzo de 1977
en la
Casa de Publicaciones en Cien Lenguas
MAESTRO MOISES SAENZ
del
Instituto Lingüístico de Verano, A.C.
Hidalgo 166, México 22, D.F.**

